

Město, které mělo smůlu

PROCHÁZKA PO PŮVODNĚ KRÁLOVSKÉM NOVÉM BYDŽOVĚ A JEHO OKOLÍ

Sotva třicet kilometrů od Hradce Králové leží město, které si dodnes dochovalo typický středověký půdorys. Jezdila sem Božena Němcová a v okolí lze vidět několik zajímavých dřevěných kostelů.

Když se řekne Nový Bydžov, možná si nepředstavíte město, které před dvěma roky oslavilo už sedmisté výročí trvání. Ale Starý Bydžov existuje, byť už jako jen nevelká obec, a je ještě o více než století starší. Oba Bydžovy minula hlavní silnice. Ať autem či vlakem, z hlavní tahu do Hradce Králové je nutné odbočit v Chlumci nad Cidlinou. Zkrátka poklidné město stranou hlavního ruchu.

Město za dluhy

V historii to bývalo jinak. O královském městě máme zmínky už z roku 1305, kdy Václav II. přenesl město ze starého místa na nové. Jenomže Jan Lucemburský měl později dluhy, které chtěl jeho pomocí vyrovnat. Prodal město Vartemberkům a z královského města bylo rázem poddanské. Vartemberkové sice v roce 1407 Bydžovu privilegii poskytli práva měst královských, ale to byla jen náplast na dávnou slávu. Teprve v 16. století se podařilo měšťanům z poddanství vykoupit a Bydžov se znovu stal královským věnným městem. Velkou zásluhu na tom měl rodák Marek Bydžovský z Florentina, rektor Karlovy univerzity, matematik, astronom, historik, kronikář i děkan artistické fakulty.

Když se v roce 1751 město stalo centrem nově vzniklého Bydžovského kraje, sahajícího od Krkonoš až k Poděbradům, zdálo se, že jeho hvězda září. Ale už v roce 1784 se sídlo přeneslo do Jičína, který byl příhodněji položen, byť aspoň název kraje zůstal stejný. Ještě v roce 1850 byl Nový Bydžov s 4919 obyvateli největším městem kraje. Přesto byl ve stejném roce „degradován“ na město okresní. Po sto deseti letech, v roce 1960, skončila i tato sláva, a zůstal jen střediskem okolních obcí.

FOTO: RICHARD GREGER

Novobydžovské náměstí zdobí Mariánský sloup.

Jak se tam dostat

Nový Bydžov leží 30 km od Hradce Králové. Z Prahy je to necelých 90 km a cesta vám zabere zhruba hodinu a půl. Pojedete po hradecké dálnici D11, za Poděbrady odbočíte na Městec Králové. Vlakem trvá cesta z hlavního města hodinu a půl a v Chlumci nad Cidlinou musíte přestoupit. Přímý autobusový spoj jezdí z Prahy-Černého Mostu (1 h 15 min.).

Náměstím středověkého města

Pokud nevíte, jak vypadala středověká města, zajedte právě do Nového Bydžova. Hradby už nečekejte, ale půdorys je to nejcennější, co se z historického města zachovalo.

Už staří Římané to měli rádi přesné. Vytyčení polohy města začínalo určením středu osnova, který je v centru náměstí, ze kterého pak vycházely pravoúhlé ulice. V Novém Bydžově stavitelé tuto zásadu přesně dodrželi. Pozdější změny už postavení ulic výrazně neovlivnily.

Mariánský morový sloup uprostřed náměstí byl dokončen rok po epidemii v roce 1715, přestože už 3. května 1697 byly „položeny grunty pro sloup a obraz rodičky Boží Panenky Marie v prostřed rynku“. Novogotickou radnici v rohu náměstí si nechali novobydžovští postavit v letech 1862 – 1865. Autorem je zámecký architekt z Chlumce nad Cidlinou Josef Míča a patří k nejlepším novogotickým stavbám u nás. Pražský sochař Barth ji pak uvnitř vyzdobil bustami Mistra Jana